

Nadenken over geloof en wetenschap

Al vanaf zijn oprichting in 2009 wil de stichting ForumC het gesprek over geloof en wetenschap bundelen en stimuleren. In 2013 werd de cursus *Test of Faith* van het Faraday Instituut in Engeland toegankelijk gemaakt voor Nederlandse gebruikers. Inmiddels is er wat ervaring mee opgedaan. Hieronder een bespreking van de inhoud van de cursus en een paar reacties van kerken die al met de cursus hebben gewerkt.

In de cursus wordt gewerkt met audiovisueel materiaal. De documentaire is zeer beknopt en bijzonder professioneel gemaakt. Krachtige beelden worden ondersteund door kernachtige teksten. In 2009 kreeg het materiaal de internationale Silver Award voor Beste Documentaire. De video bestrijkt totaal 87 minuten. Dat is niet veel als je bedenkt dat het behoorlijk pittige onderwerpen zijn, die aan de orde komen. De grootste experts op het vlak van geloof en wetenschap geven commentaar in de documentaire: de paleontoloog Conway Morris, Francis Collins, die aan het hoofd stond het Human Genome-project, de theoloog en wetenschapper Alister McGrath, de Intelligent-designpionier William Dembski en de theoretische fysicus en theoloog John Polkinghorne – klinkende namen! De cursus bestaat uit drie delen.

fine-tuning

Het eerste deel gaat over de natuurkunde achter het bestaan van onze kosmos. Een voor de hand liggende vraag is: waar komt deze wereld vandaan? Het kosmologisch godsbewijs zegt dat alles een oorzaak moet hebben. Daarom staat God aan de oorsprong van de kosmos. Toch heeft iemand als Steven Hawking in het boek *Het heelal* God niet nodig in zijn uitleg. Moeilijker te verklaren is echter de afstemming van de natuurwetten, zodat leven mogelijk werd gemaakt. Fred Hoyle is de bedenker van de term *Big Bang*. Hij is niet gelovig, toch stond hij als jongeman vermeld toen hij iets heel onwaarschijnlijk ontdekte. Hij ontdekte dat het element Koolstof alleen door een heel onwaarschijnlijke resonantie gevormd kan worden uit 3 Heliumatomen. Later ontdekten natuurkundigen nog meer onwaarschijnlijkheden. De verhouding tussen de 4 elementaire natuurkrachten is precies goed. De uitdijning van het heelal is exact wat hij moet zijn. Ons universum is dus heel precies afgesteld. We noemen dit de *Fine-tuning* van het universum. Er is geen wetenschappelijke verklaring voor dit gegeven.

theïstisch evolutionisme

Deel twee gaat over schepping en evolutie. Het standpunt van het *jonge-aarde-creationisme* wordt uitgelegd. *Intelligent Design* zegt dat bepaalde fenomenen in de levende natuur zo complex zijn, dat alleen God de schepper dit kan hebben gedaan. Intelligent Design is niet meer populair onder christelijke wetenschappers, omdat men later op bepaalde punten wel natuurlijke verklaringen heeft gevonden. De cursus *Test of Faith* zit op de lijn van het *theïstisch evolutionisme*. Dat wil zeggen: men gaat ervan uit dat God het natuurlijke mechanisme van evolutie heeft gebruikt om de grote variëteit aan levensvormen tot stand te brengen. Nadrukkelijk erkent men dat deze visie ook grote vragen oproept. Alister McGrath zegt dat verspilling en vernietiging van levensvormen moeilijk combineerbaar is met een liefhebbende God. Zonder omwegen wordt uitgesproken dat hier grote vragen liggen: als we uitgaan van een natuurlijk mechanisme, dan kan dat niet zonder natuurlijk kwaad. Het is bijzonder dat deze cursus die vanuit een gelovig standpunt is opgezet zo openlijk de grenzen verkent van wat we kunnen begrijpen. Bestond de dood voor de zondeval? Kunnen we nog wel spreken van een zondeval als we het moderne wetenschappelijke wereldbeeld aanvaarden? Al te snel vervalt men in dit soort programma's tot de cliché's dat geloof en wetenschap probleemloos naast elkaar kunnen bestaan. Deze stellingname heeft meer

verwantschap met reclame en propaganda dan met een grondige analyse van de vragen die er liggen.

mensbeeld

De neurowetenschap heeft de laatste vijftig jaar een enorme ontwikkeling doorgemaakt. Dit heeft ertoe geleid dat sommige neurowetenschappers zeggen dat we volledig worden bepaald door processen in onze hersenen. Dit leidt tot de conclusie dat dat we geen vrije wil hebben. Neurowetenschapper Bill Newsome zegt de fysieke staat van onze hersenen inderdaad heel bepalend is. Een hersenbeschadiging kan ons ook mentaal veranderen. Het is zelfs mogelijk om gevoelens van boosheid en verdriet via een elektrische prikkel kunstmatig op te wekken. Bill Newsome heeft echter een hekel aan 'nothing but', de gedachte dat we niets meer zijn dan een verzameling neuronen. Is een filmcamera niets meer dan wat glas, metaal en plastic? Toch wel!

ervaringen met de cursus

Wie het materiaal van de cursus bekijkt komt onder de indruk van de professionele aanpak en de compactheid van het audiovisuele materiaal. De cursus bestaat sinds 2013, dus er bestaan ook ervaringen met het geven van de cursus. Een cursusleider vond de handleiding te gecompliceerd. Daar zit wat in – al ben je uiteraard niet verplicht om wat daarin aangedragen wordt strikt te volgen. In ieder geval zien we dat in de handleiding net als in de cursus moeilijke thema's niet worden vermeden. Een andere cursusleider: 'het materiaal is erg goed bruikbaar om mensen met elkaar in gesprek te brengen.'